

ХАЙ ЖИВЕ ПЕРШОТРАВЕНЬ!

Пролетарі всіх країн, єднайтеся!

ЗА НАУКОВІ КАДРИ

ОРГАН ПАРТКОМУ, РЕКТОРАТУ, ПРОФКОМІВ ТА КОМІТЕТУ ЛКСМУ ОДЕСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО ОРДЕНА ТРУДОВОГО ЧЕРВОНОГО ПРАПОРА УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ І. І. МЕЧНИКОВА

Видається з 1933 р.

№ 16 (1629)

25 КВІТНЯ 1986 РОКУ

Виходить щотижня.

Ціна 2 коп.

Рішення XXVII з'їзду КПРС-в життя!

КРОКУЄ ПЕРЕМОЖНО ПО ПЛАНЕТІ

1 Травня виповнюється 100 років з того дня, як в Чикаго озвіріла поліція розстріляла демонстрацію, що вимагала встановлення 8-годинного робочого дня і поліпшення умов життя.

Прийнятим у липні 1889 року рішенням 1-го конгресу 2-го Інтернаціоналу цей день щорічно відзначається як День міжнародної пролетарської солідарності.

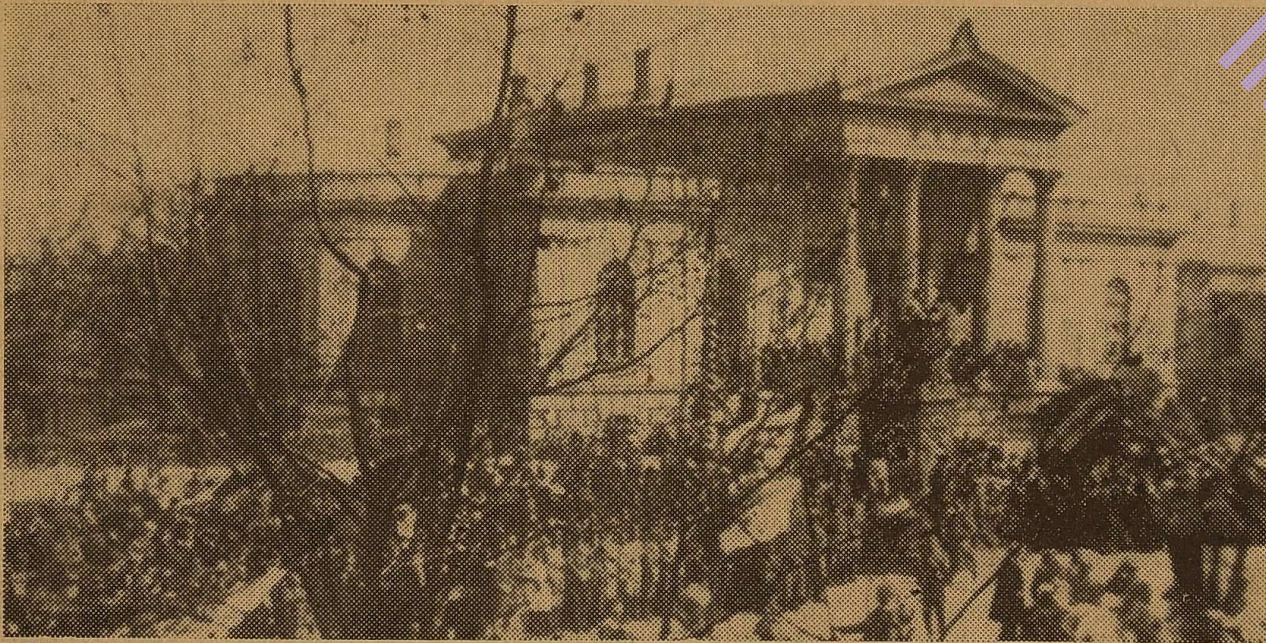
В 1890 році робітники Франції, Німеччини, Австрії, Польщі, Бельгії та ряду інших країн уперше провели першотравневі масові мітинги, страйки.

Перша маївка в Росії була організована нелегально в Петербурзі в 1891 році. А у 1905 році 1 Травня відзначалося вже в 177 містах та промислових центрах нашої країни. Першотравень нинішнього року особливий.

Він — перший в XII п'ятиріччі і проходить недовзі після історичного XXVII з'їзду партії, який в своїй Резолюції записав «КПРС високо несе прапор боротьби за мир і соціальний прогрес!».

Першотравень 1986 року справді бойовий, бо він є свідком очевидного зростання миролюбних сил в усьому світі, поширення масових виступів і гнівного осуду агресивної політики США, за загальне роззброєння і повну заборону ядерної зброї.

Народи світу знову з ентузіазмом сприйняли нову миролюбну ініціативу Радянського Союзу, з якою виступив на XI з'їзді СЕПГ у Берліні Михайло Сергійович Горбачов. Ось чому так життєдайно звучить сьогодні Заклик ЦК КПРС до 1 Травня: «Хай восторжествує на планеті мир без зброї і воєн!».

Першотравнева демонстрація в Одесі в 1917 році.

Фото із фондів ОІКМ.

ЩОБ СЛОВО НЕ РОЗХОДИЛОСЬ З ДІЛОМ

(Репортаж із загально-університетських партійних зборів, які обговорили підсумки роботи XXVII з'їзду КПРС і завдання трудового колективу ОДУ, що впливають із його рішень.)

В своїй доповіді секретар парткому І. І. Кондратюк сказав:

Комуністи, викладачі, співпрацівники і студенти університету цілком і повністю схвалюють рішення XXVII з'їзду КПРС і в той же час усвідомлюють, що одного схвалення сьогодні вже недостатньо. Потрібні конкретні дії кожної партійної організації, кожного комуніста, кожного керівника, кожного викладача і студента, щоб втілити накрес-

лення КПРС в життя.

Треба створити в кожному колективі обстановку творчої діяльності, вимогливості і відповідальності, критики і самокритики, природної недоволеності досягнутим.

Серйозний аналіз реального становища в трудових колективах університету показує, що сьогодні перебудова, на яку нас націлюють рішення квітневого (1985 р.) Пленуму ЦК КПРС і XXVII з'їзду партії, лише частково проводяться в окремих ланках роботи. В більшості наших колективів справа далі балачок не просувається і окрім невиразних уявлень про необхідність перебудови нічого конкретного поки що не робиться.

Стосовно вищої школи, — підкреслив доповідач, — як це було наголошено на

XXVII з'їзді КПРС, перебудова має на увазі посилення загальнонаукової і професійної підготовки спеціалістів на базі інтеграції освіти, виробництва і науки, підготовку спеціалістів на замовлення галузей народного господарства шляхом укладання відповідних договорів, широкого залучення провідних вчених, організаторів виробництва до підготовки і підвищення кваліфікації спеціалістів.

Далі доповідач ґрунтовно і всебічно, з партійних позицій, у світлі вимог і в дусі XXVII з'їзду КПРС критично проаналізував стан справ на усіх ділянках діяльності університету.

Розроблені в деяких партійних організаціях організаційно-політичні заходи з метою перебудови стилю і

роботи колективів складені успіхом, позбавлені конкретності, не дають чіткого уявлення про головні напрями діяльності. Це стосується в першу чергу планів заходів парторганізацій хімічного факультету (т. Анісімов), деканату по роботі з іноземними студентами (т. Афанасьева), факультету РГФ (т. Єрьоменко) та інших.

Партком занепокоєний станом роботи в комсомольських і профспілкових організаціях. Комсомольські збори по обговоренню підсумків XXVII з'їзду КПРС в академічних групах і на курсах часто проходять без участі представників партійних бюро, комітету комсомолу університету і навіть наставників і викладачів. Не визначив своєї позиції у цій важливій справі і профком спів-

робітників (т. Калмаган). В партійних зборах взяла участь дуже незначна частина безпартійних, не відчувалась активності і в підготовці відповідних профспілкових зборів у підрозділах, не визначені роль і місце профспілкових організацій в реалізації рішень партійного з'їзду. Попереду — велика робота по глибокому засвоєнню матеріалів XXVII з'їзду КПРС і вона вимагає від усіх нас токінчити з формальним підходом до будь-яких справ, тісніше ув'язувати революційні положення рішень з'їзду з вирішенням практичних завдань, які стоять сьогодні перед нами.

Доповідач піддав критиці роботу теоретичних семінарів, слабку дисципліну слу-

(Продовження на 2-й стор.)

УРОЧИСТІ ЗБОРИ

21 квітня в Актівому залі на Пролетарському бульварі відбулися загальноуніверситетські урочисті збори, присвячені 116-й річниці від дня народження Володимира Ілліча Леніна.

З доповіддю «XXVII з'їзд КПРС і життєвість безсмертних лєнінських ідей» виступив доктор історичних наук, професор М. Ю. Раковський.

Про вірність радянської молоді заповітам Леніна і міцніючі зв'язки радянсько-афганської інтернаціональної дружби на зборах хвилююче говорили Ленінський стипендіат, студент III курсу філфаку Юрій Присяжний і студент III курсу хімфаку громадянин ДРА Хаштамула Бехруз.

Після урочистої частини зборів відбувся святковий концерт.

ЗИЧИМО УСПІХІВ

З нагоди свята — Дня преси редакція газети «За наукові кадри» висловлює свою сердечну подяку активним авторам і позаштатним кореспондентам і зичить їм особистого щастя, нових успіхів в навчанні, професійній і громадській діяльності.

Представляємо найбільш активних авторів газети цього навчального року: Е. Ананьєв — доцент, співробітник НДЧ; С. Агламов — студент II курсу історфаку; К. Ахназарян — фотограф; О. Гонтар — доцент історфаку; О. Губар — спів-

робітник університету; Г. Дядякін — голова Ради ветеранів Великої Вітчизняної війни університету; А. Дьоміна — ветеран праці ОДУ, професор; І. Дузь — зав. кафедрою української літератури, професор; П. Єфімов — доцент кафедри історії КПРС; В. Журавель — студентка III курсу філфаку; І. Калмакан — доцент, голова профкому ОДУ; О. Лисенко — студентка I курсу історфаку, слухач ШМЖ; П. Маркушевський — доцент філфаку; В. Ніколаєв — журналіст, колишній редактор «ЗНК»; Ю.

Присяжний — студент III курсу філфаку; В. Попков — доцент кафедри наукового комунізму; Л. Побочна — співробітник наукової бібліотеки ОДУ; М. Паченко — начальник навчального відділу ОДУ; В. Пищемуха — доцент кафедри історії КПРС; Л. Семененко — студентка III курсу філфаку; Т. Рябенська — студентка I курсу філфаку, слухач ШМЖ; Л. Чіпіга — студентка I курсу філфаку; С. Чаура — студент I курсу юрфаку, слухач ШМЖ; С. Шевельов — співробітник історико-краєзнавчого музею; В. Шишин — фотограф; П. Шнейдеров, фотограф.

Чекаємо, товариші, на ваші нові матеріали!

НАША ГАЗЕТА

Наша «ЗНК» — багатотиражна газета, яка вступила в друге п'ятидесятиріччя, — завжди була другом читачів, особливо молоді.

Не можна не відзначити, що останнім часом газета стала більш цікавою, цілеспрямовано пропагує на своїх сторінках матеріали і рішення історичного XXVII з'їзду КПРС, висвітлює перебудову роботи кадрів, принципово говорить про недоліки. Правда, хотілося б, щоб в авторських матеріалах, які публікуються, було більше самокритичності.

Партком систематично інформує про свої засідання, розглянуті питання. Привертає до себе увагу питання про роботу дирекції студмістечка (газета від 28.III) особливо те, що «дирекція студмістечка, профком і факультетські комісії в 1985—86 учбовому році допустили грубі прорахунки, внаслідок чого більш ніж 130 місць залишилися незаселеними». Проте напрошується питання: чому не називаються конкретні винуватці з числа членів дирекції студмістечка і чому нічого не сказано про прийняті заходи щодо поліпшення роботи дирекції студмістечка.

Добре, звичайно, що напередодні свята 8 Березня газета сердечно поздоровила жінок, які працюють в університеті, чазвала прізвища кращих професорів, викладачів, студенток, працівниць інших професій. Але, на жаль, є у нас і працівниці, які безвідповідально ставляться до вико-

нання своїх службових обов'язків, займаються на роботі рукоділлям, відлучаються у своїх справах. Треба писати і про таких. У всьому повинне бути гласність. Ця гласність не завжди доходить до читача через те, що екземпляри газети осідають на шляху до читача в комітеті комсомолу, в студентському профкомі, деканатах. Цього не було б, коли б комітет комсомолу, профорганізації не забували, що «ЗНК» — їхній орган преси, за сіб гласності їхньої роботи. Адже багато комсомольців не мають постійних доручень, чому б їм не зайнятися розповсюдженням газети — це справа почесна і потрібна. В моєму «Трудовому списку» (так раніше називалась трудова книжка) можна знайти, наприклад, і такий запис: «1927 р. Доручення проводити передплату газети «Труд» ВЦРПС».

Для багатьох студентів було б цікаво і корисно встановити тісні зв'язки з газетою, брати активну участь в її роботі.

Напередодні Дня преси побажаємо нашій газеті «За наукові кадри» надбати нових активних кореспондентів. Хай з'являться на її сторінках нові публікації про студентське життя, молодіжне дозвілля. Хай буде наша газета часом гумористичною, часом ліричною, а головне — гострою. Побільше критики!

А. ДЬОМІНА,
ветеран праці
ОДУ, професор.

Редактор кращої в університеті стіннівки «Філолог» доцент М. І. Ілляш разом з членами редколегії студентками І. Нечипуренко та О. Ілляш обговорюють матеріали чергового номера. Фото І. Москаленка.

ЩОБ СЛОВО НЕ РОЗХОДИЛОСЬ З ДІЛОМ

(Закінчення. Початок на 1-стор.)

хачів, відсутність активності, недовість контролю занять з боку окремих партійних бюро.

Серйозну увагу слід приділити якісному проведенню кампанії по роз'ясненню і пропаганді рішень з'їзду серед трудящих міста і області.

Вирішальна роль в перебудові роботи в трудових колективах належить керівним організаціям. Проте виборний актив — від парткому і до партгрупоргіз, поки що не зумів відійти від традиційних форм, застарілих схем роботи, позбавлених марнослів'я і парадності. Серйозні претензії у цьому плані були пред'явлені партійним бюро мехмату (т. Скороход), філологічного факультету (т. Паньков), деканату по роботі з іноземними студентами, кафедри філософії природничих факультетів (т. Бельдій), адміністративно-господарській частині (т. Львов).

Гострий критиці було піддано в доповіді роботу парторганізації НДС «Антарес» (т. Боштатенко), керівництво якої допустило грубі порушення статуту КПРС і в результаті слабкої ідейно-виховної роботи в колективі виникла нездорова морально-психологічна обстановка.

Несміливо і невпевнено впроваджується парторганізаціями факультетів, кафедр, підрозділів така дієва форма виховання громадянської активності і комуністичного ставлення до своїх обов'язків, як звіти деканів, керівників підрозділів, зав. кафедрами, рядових комуністів про виконання ними вимог Статуту КПРС.

Безумовно, перебудови потребує і стиль роботи парткому, ректорату, Ради університету, деканатів і кафедр.

Основний недолік в нашій

роботі, — підкреслив доповідач, — це низька виконавська дисципліна. На його думку, необхідно різко підняти роль кафедри, як основної ланки навчально-виховного процесу у вузі, підвищити відповідальність кожного викладача.

Доповідач вказав на серйозні недоліки в роботі кафедри української мови (т. Бондарь), не все гаразд і на кафедрі російської мови (т. Карпенко). Не можна бути задоволеним роботою кафедр вищої математики (т. Костін), і обчислювальної математики (т. Тихоненко).

Немало претензій було пред'явлено комісією Мінвузу і кафедрам суспільних наук (т. Сетров, Лобунець). Серйозні недоліки були виявлені і в роботі кафедри російської мови як іноземної (т. Турутін). Доповідач підкреслив, що розподіл випускників цього року, як лакмусовий папір, виявив всі наші промахи у виховній роботі. За це в першу чергу несуть відповідальність кафедри.

Удосконалення системи підготовки спеціалістів, сказав доповідач, сьогодні — першочергове завдання колективу, яке неможливо успішно вирішувати без посилення зв'язків кафедр з виробництвом.

Проте, кафедри і факультети, які покликані проявити у цій справі певну ініціативу, — фізичний, хімічний, геолого-географічний факультети і кафедра педагогіки — поки що займають позицію очікування.

Важливою ланкою в діяльності університету є організація навчального процесу. Ректорату, науково-методичній раді університету (т. Ануфрієв), кафедрам педагогіки (т. Якубовська), психології (т. Козіна) необхідно внести конкретні пропозиції по удосконаленню

методичної майстерності професорсько-викладацького складу, без чого неможливо забезпечити підвищення ефективності і інтенсифікацію навчального процесу.

Гострою залишається в університеті проблема підготовки дієвого резерву кадрів вищої кваліфікації, необхідно поліпшити роботу і відділу аспірантури.

Відзначивши певні досягнення НДЧ, доповідач підкреслив, що ця важлива діяльність потребує дальшого розвитку і удосконалення. Першочергове завдання НДЧ, — створення конструкторсько-технологічної служби, зміцнення і реконструкція дослідно-експериментальної бази. У зв'язку з цим необхідна цілеспрямована і масштабна робота по розвитку і зміцненню зв'язків університету з міністерствами і відомствами по залученню пайових коштів і вкладень у розвиток матеріально-технічної бази НДЧ. Потребують поліпшення і зміцнення зв'язків НДЧ з академічною і галузевою наукою.

Більш відповідального і вдумливого підходу заслуговує і планування НДР. Не секрет, що більша частина темпів НДР формується «знизу», за пропозиціями і ініціативою окремих виконавців.

Особливу увагу слід приділити розвитку науково-дослідних робіт, які ведуться університетом в інтересах міста і області. Значним резервом розвитку НДР повинно стати більш раціональне і інтенсивне використання великого кадрового потенці-

алу, який перевищує 1,2 тис. чоловік.

Проректору з наукової роботи, заступникам начальника НДЧ і зав. відділами НДЧ треба виявляти більше вимогливості, принциповості, оперативності в роботі, більш гнучко використовувати ричаги управління науково-дослідним процесом.

Серйозної перебудови потребує робота адміністративно-господарської частини університету (т. т. Рутовський, Нечаєв), автобаз, учбово-експериментальних майстерень (т. Абрамов, Паскаль). Ще в більшій мірі це стосується бухгалтерії (т. Перекитний), планово-фінансового відділу (т. Мурадян), на роботу яких продовжують поступати скарги. Більше чіткості і оперативності має бути в роботі відділу кадрів (т. Цисельський) та канцелярії.

Від чіткої роботи адміністративно-господарських підрозділів багато що залежить в діловому настрої, моральному кліматі в колективах. Ось чому ця робота повинна постійно перебувати у полі зору ректорату (т. Сердюк), парткому, партійних бюро ректорату і АГЧ.

Доповідач приділив значну увагу питанням ідейно-виховної роботи, діяльності комітету комсомолу і профкомів, в роботі яких ще багато формалізму і безладдя.

Особливо важливо активізувати роботу з іноземними студентами. У цьому плані ще чимало претензій до факультетів і кафедр. Необхідно бути більш вимогливим до підлеглих проректору т. Чеснокову, а деканату (т. т. Доленко, Глебов) проявляти більше енергії, ініціативи та організованості в роботі.

На заключення доповідач сказав: небажання чи невміння перебудовуватися нерідко обумовлюється невірністю проблем матеріально-

технічного забезпечення, відсутності кадрів тощо. Так, справді, все це має місце. Проте, уся біда в тому, що такими аргументами у більшості випадків прикривається елементарна бездіяльність. Час кінчати з балаками і рішуче переходити до конкретних дій.

Доповідач висловив впевненість, що комуністи університету, викладачі, студенти і співробітники не пошкодують сил і зроблять свій гідний внесок у виконання історичних рішень XXVII з'їзду КПРС.

***

В обговоренні доповіді взяли участь: Н. М. Якубов — зав. кафедрою історії КПРС, професор, делегат XXVII з'їзду КПРС; О. І. Герасимов — секретар партбюро фізичного факультету, доцент; В. О. Плотников — зав. кафедрою оптимального управління механіко-математичного факультету, професор; Н. Г. Юргелайтис — зав. сектором НДЛ — 15; А. О. Слюсар — декан філологічного факультету, доцент; І. В. Давидов — студент III курсу історфаку; О. Г. Топчів — проректор з наукової роботи, професор; Л. С. Микитась — секретар комітету комсомолу ОДУ; М. Т. Щербань — редактор газети «За наукові кадри»; В. В. Сердюк — ректор університету, професор.

Промовці доповнили основну доповідь, піднявши в своїх виступах конкретні проблеми з життя університетських колективів. Учасники зборів одноставно прийняли розгорнуту програму діяльності партійної організації вузу по реалізації рішень XXVII з'їзду КПРС.

В роботі зборів взяв участь і виступив зав. відділом науки навчальних закладів міськкому партії М. М. Мясковський.

ВИЩІЙ ШКОЛІ — ПРИСКОРЕННЯ

10 квітня цього року Політбюро ЦК КПРС обговорило основні напрями удосконалення вищої і середньої спеціальної освіти, які випливають з постанов XXVII з'їзду партії. Зокрема, намічається кардинально полішити підготовку, виховання і використання спеціалістів, посилити інтеграцію освіти, виробництва і науки, полішити якісний склад наукових і науково-педагогічних кадрів, підняти рівень технічного оснащення навчальних закладів.

Після розгляду в Політбюро ЦК КПРС питань щодо очікуваної реформи вищої школи читачі газети «За наукові кадри» звертаються з проханням дати публікацію з цього приводу. На запитання «ЗНК» відповідає ректор університету професор ВІКТОР ВАСИЛЬОВИЧ СЕРДЮК.

— Віктор Васильович, наших читачів більш за все цікавлять проблеми практичної реалізації інтеграції освіти, виробництва і науки. Чи відомо Вам щось конкретно з цього питання?

— Про необхідність інтеграції освіти, виробництва і науки на повний голос було сказано ще на квітневому (1985 р.) Пленумі ЦК КПРС. Відтоді ця тема стала провідною в нашій пресі, на представницьких нарадах, на XXVII з'їзді КПРС. І ось питання поставлено на практичну основу на черговому засіданні Політбюро ЦК партії.

На засіданнях у Мінвузі УРСР та на зустрічі з міністром вищої освіти СРСР Г. О. Ягодним мені доводилося чути про деякі наміри стосовно майбутньої реформи. Гадаю, що з часом всі ми будемо в тій чи іншій мірі причетні до обговорення проекту важливої реформи.

А поки що, виходячи з загальних вимог, які партія пред'являє сьогодні до вузівської науки взагалі і

навчальних закладів, зокрема, можна сказати, що навчання чи підготовка спеціалістів повинні ґрунтуватися на серйозних фундаментальних знаннях, орієнтованих до того ж на конкретне виробництво. На мою думку, це найбільш оптимальний варіант.

Крім того, такий принцип повинен передбачати і взаємні зобов'язання вузу і виробництва. Адже якщо вуз погоджується враховувати інтереси виробництва, вносить відповідні корективи в навчальний план і навіть, можливо, міняти профлізацію викладачів, то й виробництво (підприємства) повинні зробити зустрічний крок — виділяти цільовим призначенням асигнування на будівництво навчальних приміщень, створювати для вузу відповідну матеріальну базу. До речі, у керівників промислових підприємств для цього є передбачені відповідним законодавчим положенням права. Тільки на основі взаємної зацікавленості можлива реаль-

на інтеграція освіти і виробництва.

— Чи є у нашого університету практичний досвід взаємовигідних зв'язків з виробництвом?

— У тому значенні, про яке я щойно говорив, ще немає. Але у нас є цілком визначені наміри щодо цього. Зокрема, на нашу думку, перспективними можуть бути інтеграційні зв'язки з підприємствами у галузі геології, з Південно-українською атомною станцією тощо. І мова йде не лише про виконання університетом наукових замовлень для таких партнерів, але й про підготовку для них відповідних спеціалістів за цільовим призначенням.

— Що дає університету виконання госпрозрахункової тематики?

— В минулому році, наприклад, на рахунок університету поступило близько 600 тис. крб. прибутку від впровадження у виробництво результатів наукових досліджень. Частина цих коштів буде використана на поповнення засобів навчання,

придбання дорогоцінного унікального обладнання, необхідного для навчального процесу. Але хочу ще раз підкреслити, що подібна форма співробітництва, не дивлячись на всю її важливість і необхідність, не може замінити безпосередньої і відповідальної участі підприємств у підготовці спеціалістів.

— Віктор Васильович, які засоби має університет для поліпшення якісного складу науково-педагогічних кадрів?

— Сьогодні загально-визнаним є той факт, що наука являється найбільш ефективним засобом підвищення кваліфікації професорсько-викладацького складу. Всі викладачі повинні займатися наукою, ставити за мету досягнення конкретних результатів у заздалегідь сплановані строки. Це — величезна справа, а не тимчасова кампанія.

Оскільки наука перейшла на рейки чіткого планування і контрольованої звітності, то й керівництво університету домагається реального і відповідального планування захисту дисертацій.

Талановита молодь, яка залишається у вузі після закінчення аспірантури, відразу включається в систему постійного підвищення кваліфікації.

Окрім захисту кандидатської і докторської дисертацій, в університеті набули широкого життя наукове стажування, ФПК. Для бажаючих підвищити свій професіональний рівень створюються всі необхідні умови. Це переведення на 2 роки на посаду старшого наукового співробітника чи надання 6-місячної творчої відпустки.

— А як справи з педагогічною майстерністю викладачів?

— В кваліфікацію науково-педагогічних кадрів входить і педагогічна майстерність. Проте, на жаль, поки що не існує ефективних критеріїв, за якими можна було б визначити рівень цієї майстерності. Це питання досить важливе, бо відсутність таких критеріїв не дозволяє виробити відповідні матеріальні стимули заохочення.

Правда, слід зазначити, що методика оприлюднення педагогічної майстерності знаходиться в процесі становлення, і було б добре, якби кафедри педагогіки і психології університету взяли активну участь в її розробці.

Прискорення науково-технічного прогресу немичуче вимагає і прискорення розвитку вищої школи. І від нас усіх залежить успіх заходів, які нам доведеться втілювати в життя найближчим часом.

Інтерв'ю взяв М. ЩЕРБАНЬ.

На конференції з двома оглядовими доповідями виступив І. Б. Пустильник (ІАФА АН УРСР), який розглянув проблеми врахування щільної навколозіркової оболонки на фотометричні і спектральні характеристики подвійних систем.

Ряд доповідей був присвячений теоретичним і спектральним дослідженням змінних зірок. Л. П. Зайкова, Ю. С. Романов і З. Н. Феніна провели статистичні дослідження положення зірок типу RR Ліри на діаграмі «Герцшпрунга — Рассела». Л. П. Зайкова, Б. Н. Фірманюк і Ю. С. Романов розглянули залежність «амплітудо-періоду» у зірок типу SS Фенікса і дельта Щита. Г. О. Гарбузов і С. М. Андрієвський знайшли швидку змінюваність променевої швидкості і еквівалентної широти лінії поглинання Н-альфа, які інтерпретували як вияв радіальних коливань в 3 і 5 обертонах. Разом з В. П. Маланушенком (КРАО АН СРСР) ними був запропонований механізм збудження хромосферної активності пульсуючих зірок типу дельта Щита. Г. О. Гарбузов і О. П. Парамонова представили результати розрахунку випромінювання фронту ударної хвилі в безперервному спектрі. Д. Е. Мкртчян і Ю. С. Романов розглянули перемінність депресії в області 5200 ангстрем у вибраних зірок типу дельта Щита. С. Н. Удовиченко розглянув залежність цієї депресії від величини магнітного поля для двох зірок, а також методом Веселінки визначив радіус у зірки із сузір'я Єдинорога.

Л. С. Кудашкіна і І. Л. Андронов представили результати оптичних спостережень космічних джерел мажорного випромінювання за Всесоюзною програмою координованих рентгенівських, оптичних і радіодосліджень. В. П. Мурнікова представила результати фотоелектричних спостережень УВ Лева, а О. Н. Карнашов і С. В. Назаренко повідомили про можливий оптичний спалах гамма барстера. О. Г. Лакинська представила результати спостережень за зірками по програмі, запропонованій

В. П. Песевичем. Роботу другого дня конференції розпочав Я. В. Павленко (ГАО АН УРСР), який представив результати розрахунку профілів сильних ліній магнію, впливу на них хромосферних ефектів. Відхилення від локальної термодинамічної рівноваги в атмосферах K-гігантів обговорювалось також Т. В. Мишеніною. В. Ф. Гопка виз-

ктів на процес народження часток в гарячому Всесвіті Фрідмана.

З великою оглядовою доповіддю виступив А. М. Черпащук (ГАНШ). Він відзначив неочінену важливість інформації, яка одержується із спостережень подвійних зіркових систем, не тільки для астрофізики, у тому числі і релятивістської, але й для фізики, для

гається також у двох інших поляриях. Цей третій ефект, підказаний моделлю «качаючогося диполя», запропонував І. Л. Андронов в 1982 р.

Л. І. Шакун (Кишинівський університет) виявила, що у катаклізмичній перемінній УУ Орла існують два стани, що відрізняються за тривалістю циклу між спалахами. О. В. Юценко зап-

готиння. О. В. Менченкова провела виділення зіркових складових ліній в спектрі затемненої системи В 367 Лебеда. Л. В. Глазунова дослідила вклад навколозіркових оболонок на профілі ліній в спектрах ТДС ХЗ Цефея і В 448 Лебеда. Г. П. Топильська і В. В. Леушин (Ростовський університет) визначили параметри атмосфери і зміст елементів в головному компоненті ТДС В

Н. І. Кошкін провів порівняння кривих відблиску моделей астероїдів з спостереженнями. Н. Г. Пальєв запропонував математичну модель тіні і напівтіні Землі. І. Л. Андронов розглянув комплекс програм виділення періодичних складових змінного сигналу. Прикладні програми для астрономічних досліджень розробили на мові бейсік В. А. Позігун, Д. В. Позігун і С. А. Коротін, на мові фортран — А. В. Юценко і Ю. В. Яворський.

Велику увагу викликали на конференції повідомлення В. Н. Іванова, М. Г. Архипова, А. Ф. Переврзенцева, Є. А. Депенчука, Р. А. Чайчука, Д. Е. Мкртчяна про розробки сучасного обладнання для астрономічних інструментів. В доповідях М. І. Мьялковського і студента ІУ курсу фізфаку В. В. Ляховича обговорювались результати дослідження Одеського меридіанного кола.

Із заключним словом виступив завідувач астрономічною обсерваторією Ю. А. Медведєв. Від імені учасників конференції А. М. Черпащук (ГАНШ) висловив подяку її організаторам за теплий прийом і хороші умови для роботи, висловив побажання проводити і в майбутньому конференції молодих учених-астрономів Одеського університету із залученням представників інших астрономічних закладів країни.

О. МЕНЧЕНКОВА, молодший науковий співробітник астрономічної обсерваторії;

І. АНДРОНОВ, асистент кафедри астрономії фізфаку, кандидат фізико-математичних наук.

НОВИНИ ЗОРЯНОГО СВІТУ

2—5 квітня в Будинку вчених проходила конференція «Проbleми астрономії», яка була організована радою молодих учених-астрономів Одеського університету. В роботі конференції взяли участь молоді вчені з багатьох астрономічних центрів країни: Державного астрономічного інституту ім. П. К. Штернберга (м. Москва), Головної астрономічної обсерваторії АН УРСР (м. Київ) спеціальної астрофізичної обсерваторії (ст. Зеленчукська, Ставропольський край), Інституту астрофізики і фізики атмосфери АН Естонської РСР, Кримської астрофізичної обсерваторії АН СРСР.

Всього було представлено 56 доповідей на теми: «Фізика і еволюція зірок», «Сонячна система», «Астрономічні інструменти», «Комп'ютеризація астрономічних досліджень».

Відкриваючи конференцію, завідувач кафедри астрономії ОДУ В. Г. Каретников відзначив, що конференції молодих учених, що проводяться на базі Одеського університету, стали вже традиційними і приваблюють все більшу увагу астроно-

начила хімічний зміст елементів групи заліза в атмосфері Арктурі. А. В. Драгунова і Л. Е. Канцен дослідили спектрофотометричний каталог ОАО в області довжини хвилі 320—1080 нм. Є. А. Депенчук визначив абсолютні розподіл енергії в спектрах двох зірок. Д. Н. Дойков розглянув регротермічний ефект, викликаний ІК випромінюванням навколозіркових пилових оболонок вуглецевих зірок. Д. Н. Дойков разом з В. І. Маренковим запропонував новий метод чисельного моделювання функції розподілу часток за розмірами в низькотемпературній плазмі.

В доповіді В. Д. Бичкова і С. Н. Фабрики (САО АН СРСР) було розглянуто процес аккреції міжзоряного газу на магнітні хімічно-пекулярні зірки.

О. І. Жук і студент V курсу фізфаку з НДР У. Гюнтер розглянули вплив температурних і статистичних ефек-

перевірки сучасних теорій гравітації.

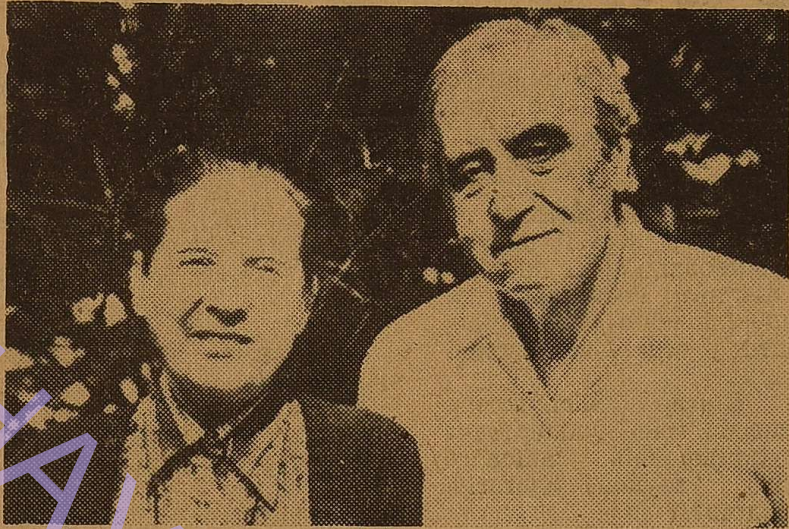
Н. В. Борисов і С. Н. Фабрика (САО АН СРСР) в результаті моделювання профілів ліній, які випромінюються струменями в об'єкті СС 433, визначили такі важливі параметри струменів, як їх розчин, середнє число згустків газу у струменях профілю яскравості в лінії Н-альфа вздовж струменю.

Ряд доповідей був присвячений фотометричному дослідженню магнітних тісних подвійних систем. В. П. Смирков і Л. І. Шакун (Кишинівський університет) знайшли, зокрема, кореляцію між світлістю АМ Геркулеса і фазою фотометричного мінімуму. Це співпадає з спостереженнями АМ Геркулеса і однієї з зірок Лисички, які були одержані І. Л. Андроновим, Л. С. Кудашкіною, Ю. В. Яворським. Аналогічна кореляція, за даними С. Ю. Шуварова і Т. А. Серьогіної (ГАНШ), спостері-

ропонував нову методику визначення періодів змінних зірок, за допомогою якої за спостереженнями В. П. Песевича і О. А. Райкова був визначений фотометричний період зірки В 1504 Лебеда. Отримані значення близько 17 годин виявились найбільшими серед відомих для карликових нових. І. Л. Андронов розглянув еволюцію обертання акреціюючих із диска зірок. Ю. В. Яворський розрахував докладні таблиці залежностей радіуса і моменту інерції від маси білого карлика.

В. В. Соколов (САО АН СРСР) представив новий спосіб оцінок втрати речовини надгігантами з використанням даних спостережень градієнта променевої швидкості абсорбційних ліній в спектрах цих зірок і з використанням градієнта щільності в атмосфері, який визначається за моделями атмосфер з гранично низькими прискореннями сили тя-

НАРОДИВСЯ В ОДЕСІ

В. П. Катаєв з дружиною Е. Д. Катаєвою.

Фото із фондів ОФЛМ.

У мене в руках лист від Катаєва, отриманий, коли я, будучи студентом, писав дипломну роботу про його творчість. (Чомусь склалося враження, що Катаєв — людина малококтантна, не любить нових знайомств. Зовсім ні! Він просто багато працював, надзвичайно багато — все життя).

Я згадую нашу зустріч, яка відбулася кілька років тому. Ми йшли підмосковним Переділіном, крізь сосни падало сонячне проміння. По дорозі нам зустрівся Лев Ісаєвич Славін. Він був занадто тепло одягнений для такого теплового літнього дня, чогано виглядав. Мимоволі я перевів погляд на Катаєва. Валентин Петрович був бадьорим і енергійним. «Адже Славін лише на три місяці старший від Катаєва», — чомусь подумалося мені. Розмова точилася навколо Оде-

си. Ця тема надзвичайно цікавила обох. Потім Славін пішов... Валентин Петрович запросив мене до себе в дім, пригостив чаєм. Але розмова якось не клеїлась. Катаєв ніби був десь далеко звідси. Від нього я дізнався, що трапилось в той день. Валентину Петровичу подзвонили і повідомили, що помер Костянтин Симонов...

Сьогодні імена К. Симонова, Л. Славіна, В. Катаєва — наша історія, історія нашої культури і літератури.

Під час зустрічі я розповідав Валентину Петровичу про приїзд Симонова в Одесу, його виступ перед студентами і викладачами університету. Розповідав про своїх учителів. А він — раптом — розговорився про своїх. Про Буніна і Маяковського він написав у повісті «Трава забвения», а мені розповідав про те, як народився

роман «Время, вперед!». Маяковський запропонував театру Вс. Мейерхольда свою комедію «Баня», але після того, як блискуче пройшло читання, був чимось незадоволений «тут не вистає пісні, маршу». І через декілька днів, зустрівши Валентина Петровича на Пушкінській вулиці, гордо сказав: «Ось, Катаїч, «Марш времени». Катаєва вразили рядки «Вперед, время! Время, вперед!», і він вигукнув: «Ось прекрасна назва для роману про наш час!». Маяковський відразу відреагував: «Ось ви його і назешете! Я романів не пишу».

Через кілька років Катаєв поїхав на Урал, де прожив декілька місяців. Потім був написаний роман-хроніка про Магнітогорськ. З часом за романом було знято прекрасний динамічний кінофільм. А музика до нього, написана Георгієм Свиридовим, протягом кількох років була позивними програми «Час».

Уже після смерті письменника «Літературна газета» розмістила на своїх сторінках останню статтю В. Катаєва — «Душа і слово». В ній — живий пафос творчості, публіцистичної пристрасності, гордості за радянську літературу, вона сповнена тривогою за долю світу, за мир.

...У мене в руках лист Катаєва. Тепер ці дорогі мені листки слід, мабуть, віддати в літературний музей.

І. ШЕВЧЕНКО,
кандидат філологічних наук, доцент.

ВДИВЛЯЮЧИСЯ В ОБЛИЧЧЯ ПИСЬМЕННИКА

Чому так цікаво вдивлятися в обличчя письменника, відбиті на поштовому фотознімку? Або розбирати почерк його старого листа? Порівнювати обкладинки книг, виданих в 20-ті і 30-ті роки, з сучасними виданнями, відомими нам з дитинства? Цікаво, напевне, тому, що за всім цим стоїть час, історія. Тут, в літературному музеї, цей час бачиться нам дещо по-іншому, наші уявлення від прочитаних книг збагачуються, поглиблюються.

Підходимо до експозиції, присвяченій творчості Валентина Петровича Катаєва. В цьому ж залі розповідається і про творчість друзів письменника — Едуарда Багрицького і Юрія Олеші, які вписали визначну сторінку в історію радянської літератури. Візитна картка експозиції Катаєва — його чудова книга «Белеет парус одинокий». Тому стіну перерізує чітка лінія горизонту. Маленький темноволосий хлопчик, що гортає буквар. Стрункий гімназист, який захоплюється поезіями Пушкіна і Шевченка. Юнак, поранений в першу світову війну... В цих образах ми впізнаємо риси майбутніх героїв катаєвських книг.

Нескладні рими перших катаєвських віршів, сторінки старих газет з першими оповіданнями, перелік адрес одеських друзів, записаних рукою молодого Катаєва. Це початок творчої долі, пов'язаний з Одесою.

Про початок життя письменника у великій літературі розповідають перші видання книги Валентина Петровича, фотознімки, зроблені на Капрі, в гостях у М. Горького.

Деякі роки тому, коли створювався Одеський літературний музей, його співробітники зустрічалися з Валентином Петровичем в Переділіно. Все, що ми бачимо сьогодні в експозиції письменника, численні матеріали, які зберігаються у фондах музею — подарунок письменника рідному місту. Все своє життя зберігав письменник вірну пам'ять про Одесу і одеситів, що стали героями багатьох його книг.

Деякі роки тому, коли створювався Одеський літературний музей, його співробітники зустрічалися з Валентином Петровичем в Переділіно. Все, що ми бачимо сьогодні в експозиції письменника, численні матеріали, які зберігаються у фондах музею — подарунок письменника рідному місту. Все своє життя зберігав письменник вірну пам'ять про Одесу і одеситів, що стали героями багатьох його книг.

Н. ГОРОДЕЦЬКА,
зав. сектором
Одеського
літературного музею.

В АКТОВОМУ ЗАЛІ УНІВЕРСИТЕТУ, що на Пролетарському бульварі, відбувся концерт двох колективів одеського рок-клубу. В першому відділенні виступив університетський склад «Дизайн», в другому — група «Провінція» об'єднання молодіжних клубів.

Для «Дизайну» (керівник Л. Волох) цей концерт — перший такого масштабу і відповідальності, адже група із кандидатів переходила в члени клубу. В програмі було представлено 8 композицій, більшість з них написана на вірші Вадима Шефнера. Склад ансамблю майже традиційний — дві гітари, клавішні і ударні. Майже, тому що в групі є ще й «немузичний» учасник — танцівниця Олена Ромайська.

Композиції «Дизайну» найбільше стоять, мабуть, до рок-музики з щільною, «важкою» ритмічною основою, на якій вибудовуються партії почергового лідируючого вокалу, гітари, клавішних. Про таке спрямування свідчать і традиційні форми виконання (рок, блюз), і характерні ритмічні ходи.

Сьогодні можна вже говорити про деякі вдаль композиції. Слід відзначити пісню на вірші Лілі Стефанової «Старий маяк». Побудована на блюзовій основі, вона не заграмаді, жана, як багато інших пісень «Дизайну» численними рокови-

ми атрибутами, тому відразу відчувається і настрій, і інтонація, не завжди відчутні в інших творах колективу.

Але і зараз, на початку шляху квінтету, можна говорити

мелофоніст. В групу також входить звукооператор Олександр Охрименко, режисер по світлу Володимир Сиротін і слайд-оператор Сергій Богданов.

«ДИЗАЙН»

І

«ПРОВІНЦІЯ»

про безумовну кваліфікацію його учасників, сміливість, з якою вони взялися за справу, напористість і динаміку їхніх пісень, про певний творчий потенціал.

«Провінція» можна вважати певною мірою ветераном одеського рок-клубу. На її рахунок уже майже 20 виступів в міських залах. Склад «Провінції» — це гітарист Марк Шамраков, клавішник — Ігор Мясников та Євген Лопейко, який виступає в концертах як скрипаль, флейтист, саксофоніст і

Працює група в основному з текстами професійних поетів. Ігор Мясников пояснює це так:

— Серед нас ніхто віршів не писав, і ми вважаємо, що краще брати вірші хороших авторів, аніж самим писати назащо. В цьому додаткова гарантія якості нашої роботи. Яку музику грає «Провінція»? Самі музиканти не відносять себе до якого-небудь напрямку року, не говорять про конкретних вчителів чи про «зірки-орієнтири». Слухають

КОРОТКА ПАМ'ЯТЬ

Нове покоління прийшло в армію США — покоління, яке не знає В'єтнаму, страхіть розв'язаної американським імперіалізмом ганебної, жорстокої війни.

Ось чому самовпевнені, отруєні махровим шовінізмом молодички без вагань скидають бомби на голови мирних жителів Лівії, погрожують пустити в хід зброю під час зухвалих маневрів в Південній Кореї, на Близькому Сході, біля берегів Куби і Нікарагуа. Поки що морські піхотинці США сприймають ці маневри як приємну туристську прогулянку, яка тішить самолюбство. Одним словом, все «О'кей!».

Можна тільки пожалкувати, що американське командування не демонструє своїм воїнам на сон грядущий в'єтнамську кінохроніку. Для повноти вражень.

Фотохроніка ТАРС.

НА ДОПОМОГУ НАСТАВНИКОВІ

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА ДО ПОЛІГІНФОРМАЦІЇ НА ТЕМУ: «МІЖНАРОДНА СОЛІДАРІСТЬ ТРУДЯЩИХ У БОРОТБІ ЗА МИР І СОЦІАЛЬНИЙ ПРОГРЕС».

1. Марксизм-ленінізм о пролетарском интернационализме. — М., Политиздат, 1969 — 623 с. (Сборник содержит работы и письма К. Маркса, Ф. Энгельса, В. И. Ленина, в которых дается обоснование принципов пролетарского интернационализма).
2. К. Маркс, Ф. Энгельс. Соч. т. 22 — 2-е издание. — М. Госполитиздат, 1962, стр. 804. См. статьи Ф. Энгельса, посвященные первым празднованиям Международного дня пролетарской солидарности — Первого мая. — с. 56—63, 64—70, 416—423.
3. К. Маркс, Ф. Энгельс, В. И. Ленин. О коммунистическом труде. — М. Профиздат, 1984, с. 158.
4. В. И. Ленин. Первое мая. — Полн. собр. соч. т. 8, стр. 181—184.
5. В. И. Ленин. Маевка революционного пролетариата. — Полн. собр. соч. т. 23, с. 296—305.
6. В. И. Ленин. О международном рабочем и коммунистическом движении. Сборник, 2-е изд., М. Политиздат, 1967, с. 416.

7. В. И. Ленин, Три речи на Красной площади 1. Мая 1919 г. Хроник. записи. — Полн. собр. соч., т. 38, с. 323—326.

8. В. И. Ленин. КПСС о пролетарском интернационализме. Сб. документов и материалов, 1894 — 1974 в 2-х томах. — М. Политиздат, 1974.

9. Документы международного Совета коммунистических и рабочих партий. Москва, 5—17 июня 1969 г. — М., Политиздат, 1969 г., с. 64.

10. Конференция коммунистических и рабочих партий Европы, Берлин, 29—30 июня, 1976 года. — М. Политиздат, 1978, с. 62.

11. Программа Коммунистической партии Советского Союза: Новая редакция. Принята XXVII съездом КПСС. («Правда», 1986 г., 7 марта, с. 3—8).

12. М. С. Горбачев. Политический доклад Центрального Комитета КПСС XXVII съезду Коммунистической партии Советского Союза. 25 февраля 1986 года. — М. Политиздат, 1986, 127 стр.

13. Основные направления экономического и социального развития СССР на 1986—1990 годы и на период до 2000 года: Постановление XXVII съезда КПСС («Правда», 1986 г., 9 марта).

14. М. С. Горбачев. Избранные статьи и речи. — М., Политиздат, 1985 г., с. 383.

Підготувала Л. ПОВОЧНА, зав. бібліографічним відділом НВ ОДУ.

все — від симфонічної музики до важкого «металевого» року, намагаються брати для себе найкраще.

В тому, що група не хоче твердити про свою спрямованість в той час, коли рок має чітку генеалогію і диференціацію, вбачається певний захисний рефлекс, намагання прийти до своєї музики природним шляхом, дати випростатись своєму голосу з-під напору досвіду і професійних навичок.

Не дивлячись на побоювання музикантів бути схожими на інших, загубитися в гоміному «рок-морі», у колективу вже чітко простежується своя інтонація, свій особливий почерк. В його основі — надзвичайно бережне ставлення до звуку, прагнення максимально гармонізувати голоси свого маленького оркестра. Саме цим, як кажуть музиканти, і пояснюється відсутність в групі «живого» барабанщика. Його функції виконує комп'ютерна ударна установка із заздалегідь підготовленою колективом програмою. Введена в загальну систему посилення звучання ансамблю, вона не вимагає того доведення і засобів, які потрібні були б, щоб вписати в загальне звучання акустичні барабани.

Комп'ютерні барабани з їх стабільним, сухим, неемоційним ритмом, з нечастими, короткими збивками задають музиці «Провінції» специфічний

ритмічний фон, на якому особливо яскраво звучать живі неелектронні скрипка, флейта, мелофон. Їх використання різко відрізняє групу від багатьох існуючих, свідчить про її прагнення максимально збагатити звукову палітру ансамблю. Особливо показове в зв'язку з цим використання мелофона. Голос цього духового інструмента ніби поєднує в собі голоси двох інших — валторни «наверху» і тромбона «внизу». В майбутньому ансамбль має намір розширювати свій музичний арсенал.

Є ще одна особливість в музиці цієї групи. «Провінція», яка підходить до справи із образно-кажучим, столичною виноголівістю і відповідальністю, несе в своїй творчості відголосок живої і багатогранної відносно-російської культурної традиції, яка з точки зору столічної часто вважається якоюсь провінційальною. Цей відголосок добре простежується і в емоційній грі Марка Шамракова, і в коротких, запальних темах для скрипки Євгена Лопейки, і в глибокому звучанні мелофона, який ніби-то передає дихання південної бархатної ночі.

Зараз «Провінція» тимчасово не буде виступати перед глядачами. Група розпочинає роботу над новим репертуаром.

В. ЯРМОЛИНЕЦЬ,
журналіст,
видавничий ОДУ.

ПИШІТЬ НАМ: 270000, Одеса-центр, вул. П. Великого, 2, держуніверситет, редакція газети «За наукові кадри».

ЗАХОДЬТЕ: Одеса, вул. П. Великого, 2, 3-й поверх, кімната 86

ДЗВОНІТЬ: тел. 23-84-13.

Редактор М. ЩЕРБАНЬ.

«За наукові кадри», орган парткома, ректората, профкомів і комітета комсомолу Одеського державного університету ім. Мечникова. (На українському мові).